

УДК 336.74:004

ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ ТА ВИДИ

Фартушняк О.В., к.е.н., доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків, Україна,

Анотація — У даній роботі досліджено сутність електронних грошей, їх види та класифікаційні ознаки. Надано авторське тлумачення поняття «електронні гроші». Визначено подальші перспективи застосування електронних платежів та їх переваги і аспекти відображення в обліку.

Ключові слова – безготівкові платежі, електронні гроші, платіжні системи, віртуальна валюта, фіатні електронні гроші, нефіатні електронні гроші, децентралізовані платіжні системи, смарт-карта.

В сучасній економіці гроші відіграють суто функціональну роль. Їх основна задача - бути одиницею для розрахунків, служити задля збереження вартості об'єкта та забезпечувати проведення платежів. Проте останні роки з'явилася тенденція поширення та масового вжитку нового виду валюти як електронні гроші.

Дослідженням особливостей, нормативно-правового регулювання операцій з електронними грошима присвячено праці провідних науковців України та світу, зокрема Т.І. Батракова, А. Ю. Грінченко, Н. Л. Шишкової, Є. Ю. Мороз, М. В. Савлук, В. Кравчук, Д. Науменко, А. Глибовець та ін. Проте, існують не до кінця розв'язані питання щодо сутності електронних грошей, їх різновидів та відображення в обліку.

Основною метою даного дослідження є визначення особливостей фіксування віртуальних валют, надання оцінки сутності електронних грошей як самостійної одиниці

виміру та узагальнення класифікаційних ознак таких грошей.

Як будь-яка ділянка обліково-аналітичної системи електронні гроші мають певне нормативне регулювання, яке викладено у «Положенні про електронні гроші в Україні», постанова НБУ №481 від 4.11.2010 р. (далі Положення) та Законі про платіжні системи та переказ грошей №2346-14 (далі - Закон).

Необхідно зазначити, що у п.15.1 Закону викладено поняття «електронних грошей», під якими розуміють «одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, які приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням особи, що виконуються в готівковій або безготівковій формі» [1].

Проте існують і інші підходи до визначення сутності електронних грошей й чимало дослідників надають своє тлумачення. Так, Т.І. Батракова та А. Ю. Грінченко наголошують, що основною рисою електронних грошей є повна анонімність та захищеність [2]. На думку Н. Л. Шишкової та Є. Ю. Мороз електронні гроші унікальні за своєю економічною та правовою формою [3]. А М.В. Савлук порівнює електронні гроші з депозитом, але які здійснюють свій рух за допомогою комп'ютерних систем [4]. В. Кравчук, Д. Науменко та А. Глибовець визначають як різновид «фідучіарних» грошей, які випущені для розрахунків, але не мають власної внутрішньої вартості [5].

Узагальнюючи вищевказані тлумачення поняття «електронні гроші» можна запропонувати таке визначення: електронні гроші – це унікальні засоби платежу, які не мають власної ідентифікованої вартості, зберігаються на електронному пристрої та здійснюють свій

рух за допомогою інформаційних комп'ютерних систем.

Таким чином, можна стверджувати, що електронні гроші – це самостійний економічний підвид, який має свої специфічні ознаки та види.

Щодо класифікації електронних грошей, то можна зазначити про різноманітність думок науковців. Проте, більшість виділяє лише три види: фіатні, нефіатні та віртуальні (ігрові).

На рис. 1 наведено класифікаційні ознаки та види електронних грошей.

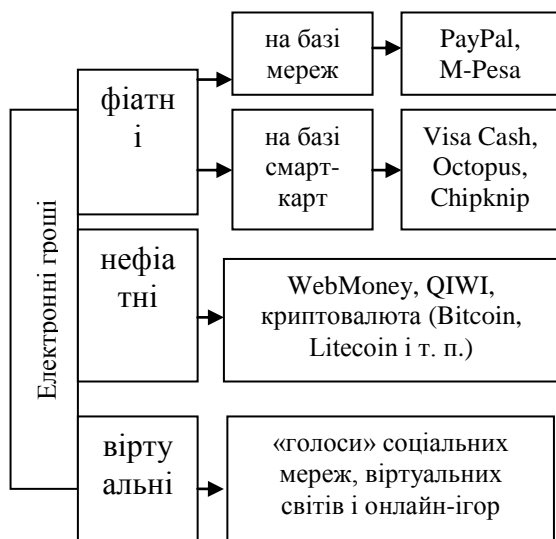

Рис. 1. Класифікаційні ознаки та види електронних грошей

Зручність, різноманіття форм і низька собівартість розрахунків за допомогою електронних грошей, є суттєвою перевагою як для учасників розрахунків, так і для державних контролюючих органів.

Що стосується облікового аспекту відображення електронних грошей, то для цього доцільно застосовувати рахунок 33 «Інші кошти» та вводити окремий субрахунок 335 «Електронні грошові кошти». Проте, впровадження нового субрахунку 335 «Електронні грошові кошти» не вирішило суперечностей у питаннях сутності та обліку електронних грошей та потребують подальшого дослідження.

Для подальшого успішного розвитку електронних грошей необхідним є: впровадження виваженого правового

регулювання, з метою контролю; усунення певних складнощів з перерозподілом суб'єктів ринку і сфер регулювання між регуляторами, а також вирішення питання з програмно-технічними комплексами.

Таким чином, виходячи з існуючих реалій, електронні гроші несуть в собі ряд позитивних явищ, а саме: поява нових інноваційних систем платежу, істотне зменшення частки обігу паперових грошей та зниження частки тіньової економіки. Вони є перспективним платіжним інструментом, але існують численні ризики шахрайства.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» № 2346-14 від 16 трав. 2001 р. Верховна Рада України.. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page2>.
2. Батракова Т. І, Грінченко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. *Мукачівський державний університет*. 2016. № 7. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal>.
3. Шишкова Н. Л., Мороз Є. Ю. Електронні гроші: сутність та проблеми використання в Україні. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 4. С. 39-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2017_4_7
4. Савлук М.В. Електронні гроші : сутність та порівняльний аналіз якісних властивостей : [Сутність; оборот електронних грошей; порівняльна характеристика електронних і традиційних грошей]. URL:http://books.zntu.edu.ua/book_info.pl?id=51859
5. Кравчук В., Науменко Д. & Глибовець А. (2012). *Електронні гроші в Україні: аналітичний звіт*. Київ. Альфа-ПК.

Автори

Фартушняк Ольга Вікторівна, к.е.н., доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця (olha.fartushniak@hneu.ua).

Тези доповіді надійшли 25 лютого 2021 року.

Опубліковано в авторській редакції.

